TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. liepos 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Žemės ūkis — Bendras rinkų organizavimas — Reglamentas (EEB) Nr. 3665/87 — Eksporto grąžinamosios išmokos — Eksportuoti skirtos prekės nusiuntimas ne ten — Eksportuotojo pareiga grąžinti gautas išmokas — Kompetentingų institucijų informacijos apie sukčiavimu įtariamo kontrahento patikimumą nepateikimas eksportuotojui — Force majeure — Nebuvimas“

Byloje C-99/12

dėl *Tribunal de première instance de Bruxelles* (Belgija) 2012 m. vasario 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. vasario 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Eurofit SA

prieš

Bureau d’intervention et de restitution belge (BIRB)

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė M. Berger, teisėjai E. Levits ir J.-J. Kasel (pranešėjas),

generalinė advokatė V. Trstenjak,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Eurofit SA*, atstovaujamos advokato S. Woog,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir J.-C. Halleux, padedamų advokatų B. De Moor ir V. van Steenkiste,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B. Burggraaf ir D. Triantafyllou,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su sąvokos *force majeure*, kaip ji suprantama pagal 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentą (EEB) Nr. 3665/87, kuriame nustatomos išsamios bendrosios eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisyklės (OL L 351, p. 1), iš dalies pakeistą 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94 (OL L 310, p. 57, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87), išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Eurofit SA* (toliau – *Eurofit*) ir *Bureau d'intervention et de restitution belge* (BIRB) ginčą dėl eksporto grąžinamųjų išmokų, sumokėtų šiai bendrovei remiantis suklastotais dokumentais, grąžinimo.

Teisinis pagrindas

3 Reglamento Nr. 2945/94 1 ir 2 konstatuojamosiose dalyse buvo numatyta:

„kadangi Bendrijos taisyklėse nustatoma, kad grąžinamosios eksporto išmokos skiriamos remiantis tik objektyviais kriterijais, ypač atsižvelgiant į eksportuojamo produkto kiekį, rūšį, savybes ir geografinę paskirties vietą; kadangi, atsižvelgiant į patirtį, reikėtų stiprinti kovos su pažeidimais ir ypač sukčiavimais, žalingais Bendrijos biudžetui, priemones; kadangi tuo tikslu turėtų būti numatyta galimybė susigrąžinti permokėtas sumas ir taikyti sankcijas, skatinančias eksportuotojus laikytis Bendrijos taisyklių;

kadangi, užtikrinant teisingą grąžinamųjų eksporto išmokų sistemos veikimą, sankcijos turėtų būti taikomos, nepaisant subjektyvaus pažeidimų aspekto; tačiau kadangi tam tikrais atvejais derėtų atsisakyti sankcijų, ypač jeigu kompetentinga institucija nustato, kad padaryta akivaizdi klaida, o esant blogiems ketinimams būtų taikomos griežtesnės sankcijos“.

4 Reglamente Nr. 3665/87 buvo numatyta galimybė ūkio subjektams, eksportuojantiems žemės ūkio produktus už Europos Sąjungos teritorijos ribų, gauti eksporto grąžinamąsias išmokas.

5 Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnyje buvo nustatyta:

„1. Diferencijuotos ar nediferencijuotos grąžinamosios išmokos mokėjimas priklauso ne tik nuo to, ar produktai buvo išgabenti iš Bendrijos muitų teritorijos, bet ir, išskyrus atvejus, kai produktai gabenami sugedo dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, nuo to, ar jie buvo importuoti į Bendrijai nepriklausančią šalį ir prireikus į konkrečią Bendrijai nepriklausančią šalį per 12 mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos:

<…>

3. Jei iš Bendrijos muitų teritorijos išgabenti produktai gabenami sugedo dėl nenugalimos jėgos aplinkybių, grąžinamąją išmoką sudaro:

— grąžinamosios išmokos, kurios dydis priklauso nuo produktų paskirties vietos, atveju – 20 straipsnyje nurodyta tokios išmokos dalis,

— grąžinamosios išmokos, kurios dydis nepriklauso nuo produktų paskirties vietos, atveju – visa tokios išmokos suma.“

6 To paties reglamento 11 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti grąžinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka, grąžinamoji išmoka už atitinkamus eksportuotus produktus bus ta, kuri taikoma iš tikrųjų eksportuotiems produktams, tačiau sumažinta:

a) puse skirtumo tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos grąžinamosios išmokos;

b) dvigubu skirtumu tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir taikomos grąžinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją.

<…>

Sankcija, nurodyta a punkte, netaikoma:

— *force majeure* atveju,

— tam tikrais išimtiniais atvejais dėl aplinkybių, kurių eksportuotojas negali kontroliuoti ir kurios atsirado po to, kai kompetentingos valdžios institucijos priėmė eksporto deklaraciją arba mokėjimo deklaraciją, su sąlyga, kad per 47 straipsnio 2 dalyje numatytą terminą nuo tada, kai eksportuotojas pastebi tokias aplinkybes, jis apie tai praneša kompetentingoms valdžios institucijoms, nebent jos jau yra nustačiusios, kad grąžinamosios išmokos prašyme yra klaidų,

— tuo atveju, kai padaroma su prašoma grąžinamąja išmoka susijusi akivaizdi klaida, kurią pripažįsta kompetentinga valdžios institucija,

<…>

Jeigu dėl a ir b punktuose numatyto sumažinimo gaunama neigiama suma, eksportuotojas ją sumoka.

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

7 *Eurofit* yra pagal Belgijos teisę įsteigta bendrovė, užsiimanti pieno perdirbimu ir pieno produktų eksportu į trečiąsias šalis.

8 1996 m. liepos mėn. *Eurofit* eksportavo sviestą į Albaniją per Italiją. Prekės turėjo būti gabenamos sunkvežimiu iki Bario (Italija), o tada laivu į Albaniją.

9 Eksporto tarpininkė Italijoje buvo bendrovė *DI FENZA & Figli* (toliau –*Di Fenza*). Už prekes turėjo būti sumokėta prieš jas pristatant ir suteikta grąžinamosios išmokos dydžio banko garantija.

10 Vykdant pirmąjį tiekimą kilo įtarimų dėl tarpininkės patikimumo. Prekės buvo nusiųstos į Neapolį (Italija), nebuvo žinoma sandėliavimo vieta, laivai neplaukė iš Neapolio į Albaniją.

11 Susisiekusi su Belgijos konsulatu Neapolyje, *Eurofit* nusprendė grąžinti sunkvežimį su prekėmis į Belgiją ir pranešė apie šį sprendimą BIRB.

12 Po to, kai minėta tarpininkė nuramino *Eurofit*, ši išleido kitą sunkvežimį su 22 t sviesto. Sunkvežimis į Barį atvyko 1996 m. rugpjūčio 14 d.

13 1996 m. rugsėjo 10 d. BIRB patvirtino *Eurofit*, kad gavo dokumentą T5 su reikalingais kompetentingų institucijų antspaudais, ir sumokėjo 1 521 670 BEF dydžio pirmąją grąžinamąją išmoką.

14 Be to, *Di Fenza* perdavė *Eurofit* dokumentą, kurį Italijos finansų ministerija adresavo BIRB, ir eksportuotų prekių išleidimo į apyvartą Albanijoje dokumentą.

15 1996 m. rugsėjo 26 d. *Eurofit* įvykdė antrąjį tiekimą, už kurį *Di Fenza* sumokėjo grynaisiais. Tačiau grąžinamosios išmokos dydžio garantijai išrašytas čekis pasirodė negaliojantis.

16 1996 m. spalio 31 d. BIRB patvirtino, kad gavo su šiuo antruoju tiekimu susijusį dokumentą T5.

17 1996 m. liepos–lapkričio mėn. *Eurofit* iš viso išsiuntė 10 sunkvežimių po 22 t sviesto.

18 Už pirmuosius penkis ir septintąjį sunkvežimius šiai bendrovei BIRB sumokėjo 9 266 133 BEF (229 701,44 EUR) grąžinamųjų išmokų.

19 Tačiau už šeštąjį, devintąjį ir dešimtąjį sunkvežimius su prekėmis BIRB grąžinamųjų išmokų nesumokėjo.

20 Dėl aštuntojo sunkvežimio, kuris buvo sulaikytas Italijos valdžios institucijų, *Eurofit* kompetentingame Italijos teisme pateikė skundą Di Fenza atžvilgiu. 2003 m. šis asmuo nuteistas baudžiamąja tvarka už dokumentų T1 ir T5 klastojimą.

21 Vėliau paaiškėjo, kad visos eksportuotos prekės niekada nebuvo išvežtos iš Sąjungos teritorijos, o transporto dokumentai, siųsti BIRB, buvo netikri.

22 1998 m. kovo 10 d. BIRB pareikalavo *Eurofit* grąžinti neteisėtai gautas išmokas ir sumokėti Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalyje numatytas baudas. Tačiau vėliau BIRB atsisakė reikalauti šių baudų.

23 1999 m. liepos mėn. *Eurofit* pasiūlė BIRB grąžinti gautas išmokas, tačiau pažymėjo, kad šis mokėjimas nepanaikina jos teisės kreiptis dėl to į teismą.

24 2001 m. rugsėjo mėn. kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą ir prašė nurodyti BIRB grąžinti jai minėtas grąžinamąsias išmokas, t. y. 229 701,43 EUR, ir sumokėti 164 299,79 EUR grąžinamųjų išmokų už šeštąjį, aštuntąjį, devintąjį ir dešimtąjį sunkvežimius. Be to, *Eurofit* prašė pripažinti, kad ji neprivalo mokėti baudų už eksporto sertifikatų nenaudojimą.

25 *Eurofit* savo prašymą grindžia *force majeure* išimtimi, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 3665/87, kuri reiškia su eksportuotoju nesusijusių, neįprastų ir nenumatomų aplinkybių susiklostymą, kurių pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių imtasi.

26 Nors *Eurofit* pripažįsta, jog vien aplinkybė, kad jos kontrahentas vykdė neteisėtą veiklą, kaip šiuo atveju elgėsi *Di Fenza*, negali būti laikoma *force majeure*, nes kontrahento pasirinkimas traktuojamas kaip ūkio subjektui tenkanti rizika, remdamasi 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimu *De Haan* (C-61/98, Rink. p. I-5003) ji tvirtina, kad šiuo atveju kompetentingos valdžios institucijos savo elgesiu neleido jai teisingai suvokti atitinkamo sandorio rizikos ir nesukliudė pradėti eksporto arba jo tęsti, todėl ji gali pasinaudoti *force majeure* išimtimi.

27 BIRB ginčija jai inkriminuojamą pažeidimą ir, priešingai, teigia, kad *Eurofit* nesiėmė būtinų atsargumo priemonių, kad išvengtų padarytos žalos. Dėl minėto Sprendimo *De Haan* BIRB teigia, kad jis buvo priimtas dėl kitokių teisės aktų, nei taikomi šioje byloje, todėl jo negalima taikyti Reglamento Nr. 3665/87 nuostatoms.

28 Dėl BIRB argumentų, kad ji nepadarė pažeidimo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog *Eurofit* nurodyta *force majeure* sąvoka nėra tapati kompetentingų nacionalinių valdžios institucijų padaryto pažeidimo sąvokai. Tačiau jis teigia, jog aplinkybė, kad šios institucijos galbūt sąmoningai nepranešė *Eurofit* apie aplinkybes, susijusias su jos vykdomu eksportu, ir nepatikrino muitinės dokumentų, net jei tai pateisinama vykdomu baudžiamuoju tyrimu, yra svarbi vertinant *force majeure* sąvoką, nes paaiškėjo, kad *Eurofit* klaidingai įvertino savo kontrahento patikimumą.

29 Tokiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar toks atvejis, kai kompetentingos institucijos ūkio subjektui nepateikia prašomos informacijos arba sąmoningai teikia klaidingą informaciją, todėl jis klaidingai įvertina savo kontrahento, įtariamo sukčiavimu, patikimumą, gali būti laikomas *force majeure*, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 3665/87, kuriame nustatomos išsamios bendrosios eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisyklės?“

Dėl prejudicinio klausimo

30 Pateikdamas prejudicinį klausimą nacionalinis teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 3665/87 nuostatas reikia aiškinti taip, kad toks atvejis, kai kompetentingos nacionalinės institucijos nepraneša eksportuotojui apie tai, kad jo kontrahentas galbūt sukčiauja, yra *force majeure*, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą.

31 Visų pirma primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nenugalimos jėgos sąvoka turi būti aiškinama kaip su asmeniu, kuris remiasi šia situacija, nesusijusi, neįprasta ir iš anksto neprognozuojama aplinkybė, kurios pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių imtasi (1987 m. vasario 5 d. Sprendimo *Denkavit België*, 145/85, Rink. p. 565, 11 punktas; 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-377/03, Rink. p. I-9733, 95 punktas ir 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *SGS Belgium ir kt.*, C-218/09, Rink. p. I-2373, 44 punktas).

32 Kadangi nenugalimos jėgos sąvoka skirtingose Sąjungos teisės srityse nėra suprantama vienodai, jos reikšmė turi būti apibrėžiama atsižvelgiant į teisinį kontekstą, kuriam esant ją siekiama taikyti (žr., be kita ko, 1993 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Huygen ir kt.*, C-12/92, Rink. p. I-6381, 30 punktą; 1993 m. spalio 13 d. Sprendimo *An Bord Bainne Co-operative ir Compagnie Inter-Agra*, C-124/92, Rink. p. I-5061, 10 punktą ir minėto Sprendimo *SGS Belgium ir kt.* 45 punktą).

33 Dėl Reglamento Nr. 3665/87 pažymėtina, kad jo 5 straipsnyje, susijusiame su grąžinamųjų išmokų mokėjimo sąlygomis, ir 11 straipsnyje, susijusiame su neteisėtai gautų sumų grąžinimu, aiškiai remiamasi *force majeure*.

34 Šiomis nuostatomis siekiama aiškiai apibrėžti ir apriboti *force majeure* taikymą eksporto grąžinamųjų išmokų srityje (šiuo klausimu žr. 1998 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *First City Trading ir kt.*, C-263/97, Rink. p. I-5537, 41 punktą).

35 Pirma, dėl Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pažymėtina, jog grąžinamosios išmokos mokėjimas priklauso ne tik nuo to, ar produktai buvo išgabenti iš Sąjungos muitų teritorijos, bet ir nuo to, ar jie buvo importuoti į Sąjungai nepriklausančią šalį (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *First City Trading ir kt.* 27 punktą ir *SGS Belgium ir kt.* 40 punktą). Tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, galiojusiuose Sąjungos teisės aktuose buvo numatyta,

kad grąžinamosios eksporto išmokos skiriamos remiantis tik objektyviais kriterijais, ypač atsižvelgiant į eksportuojamo produkto kiekį, rūšį, savybes ir geografinę paskirties vietą (2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister*, C-210/00, Rink. p. I-6453, 40 punktas).

36 Nukrypstant nuo šio principo, Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad grąžinamosios išmokos vis tiek turi būti išmokamos, kai produktas, kuris buvo išgabentas už Sąjungos muitų teritorijos ribų, gabenamas dėl nenugalimos jėgos aplinkybių taip sugedo, kad jau nebegali būti patiektas į apyvartą Sąjungai nepriklausančioje eksporto šalyje (minėto Sprendimo *SGS Belgium ir kt.* 43 punktas).

37 Kadangi minėta 5 straipsnio 3 dalis yra įprastos grąžinamųjų išmokų sistemos išimtis, ją reikia aiškinti siaurai. Kadangi nenugalimos jėgos atvejis yra esminė sąlyga, kad būtų galima siekti grąžinamųjų išmokų už eksportuotas prekes, kurios nebuvo patiektos į rinką Sąjungai nepriklausančioje eksporto šalyje, darytina išvada, kad ši sąvoka turi būti aiškinama taip, kad atvejų, kai tokia išmoka būtų galima pasinaudoti, skaičius lieka ribotas (minėto Sprendimo *SGS Belgium ir kt.* 46 punktas ir pagal analogiją 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading prieš Komisiją*, C-38/07 P, Rink. p. I-8599, 60 punktas).

38 Antra, dėl Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio pasakytina, kad iš Reglamento Nr. 2945/94 pirmos ir antros konstatuojamųjų dalių matyti, jog, atsižvelgiant į patirtį, reikėtų stiprinti kovos su pažeidimais ir ypač sukčiavimais, žalingais Bendrijos biudžetui, priemones, todėl būtina numatyti galimybę susigrąžinti permokėtas sumas ir taikyti sankcijas, nes padaryto pažeidimo subjektyvus aspektas šiuo atžvilgiu nėra svarbus (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister* 40 ir 60 punktus). Pagal šį 11 straipsnį eksportuotojas privalo pateikti tikslią deklaraciją, atsižvelgdamas į tai, kad jis yra paskutinis žemės ūkio produktų gamybos, perdirbimo ir eksporto grandinės narys, priešingu atveju taikomos sankcijos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Käserei Champignon Hofmeister* 62 ir 81 punktus).

39 Dėl taikytinos sankcijos Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nustatyta, kad jeigu eksportuotojas paprašė sumos, didesnės nei iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikoma grąžinamoji išmoka, ši išmoka bus sumažinta puse skirtumo tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos grąžinamosios išmokos arba dvigubu skirtumu tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir taikomos grąžinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją.

40 Taigi tyčios atveju padidėja tik sankcijos griežtumo lygis, o minėto 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a punkte numatyta sankcija taikoma net tuomet, kai nėra eksportuotojo kaltės. Pastaruoju atveju šio straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta sankcija netaikoma tik tais atvejais, kurių baigtinis sąrašas pateiktas jo 1 dalies trečioje pastraipoje (2008 m. balandžio 24 d. Sprendimo *AOB Reuter*, C-143/07, Rink. p. I-3171, 17 punktas).

41 Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje išvardytos išimtys yra *force majeure* atvejis, tam tikri išimtiniai atvejai, kai susiklosto aplinkybės, kurių eksportuotojas negali kontroliuoti, ir atvejis, kai padaroma su prašoma grąžinamąja išmoka susijusi akivaizdi klaida, kurią pripažįsta kompetentinga valdžios institucija.

42 Tačiau primintina, kad pagal šias nuostatas eksportuotojas tik atleidžiamas nuo baudų mokėjimo, bet ne nuo iš anksto gautų grąžinamųjų išmokų grąžinimo (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *First City Trading ir kt.* 46 punktą).

43 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad negalima Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje numatyto išsamaus sąrašo papildyti nauju atleidimo nuo sankcijos atveju, pagrįstu eksportuotojo kaltės nebuvimu. Net jei eksportuotojo kontrahento padarytas pažeidimas ar klaida gali būti aplinkybės, kurių eksportuotojas negali

kontroliuoti, tai yra įprasta komercinė rizika ir verslo sandorių srityje tai negali būti neprognozuojama. Eksportuotojas gali laisvai pasirinkti kontrahentus ir privalo imtis tinkamų atsargumo priemonių, į su jais sudaromas sutartis įrašydamas atitinkamas sąlygas arba sudarydamas atitinkamą draudimo sutartį (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Käserei Champignon Hofmeister* 80 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei *AOB Reuter* 36 punktą).

44 Šiuo atveju pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės negali būti laikomos *force majeure*, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 3 dalį.

45 Aptariama prekė, kuri, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, greičiausiai niekada nebuvo išvežta iš Sąjungos teritorijos, negali būti laikoma sugedusia gabenant, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 3 dalį.

46 Be to, *Eurofit* negali remtis *force majeure* išimtimi, numatyta Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos pirmoje įtraukoje. Akivaizdu, kad *Eurofit* kontrahentas buvo nuteistas baudžiamąja tvarka už dokumentų, susijusių su eksporto grąžinamosiomis išmokomis, klastojimą. Pagal šio sprendimo 43 punkte nurodytą teismo praktiką tokia aplinkybė yra įprasta komercinė rizika verslo sandorių srityje, todėl negali būti laikomi neprognozuojama esant sutartiniams santykiams, susijusiems su eksportu, už kurį galima gauti grąžinamąją išmoką.

47 Be to, konstatuotina, kad net jei į tokį muitinės elgesį, kokiu pagrindinėje byloje kaltinama BIRB, t. y. kad nesuteikė eksportuotojui informacijos ar netgi sąmoningai suteikė klaidingą informaciją, galima atsižvelgti vertinant kai kuriuos išimtinius atvejus, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos antrą įtrauką, dėl tokio elgesio atitinkamas eksportuotojas negali būti atleidžiamas nuo pareigos grąžinti neteisėtai gautas sumas (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading prieš Komisiją* 65 punktą).

48 Šios išvados nepaneigia minėtas Sprendimas *De Haan*. To sprendimo 32 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad tyrimo, siekiant nustatyti ir suimti jau įvykdyto ar rengiamo įvykdyti sukčiavimo organizatorius ar bendrininkus, reikalavimai gali visiškai ar iš dalies pateisinti sąmoningą informacijos apie tyrimą neperdavimą pagrindiniam suinteresuotajam asmeniui. To paties sprendimo 53 ir 54 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtinybė atlikti tyrimą, nesant atsakingo asmens apgaulės ar aplaidumo, dėl teisingumo priežasčių gali būti ypatinga situacija pagal šios bylos faktinėms aplinkybėms taikytinus teisės aktus, t. y. 1979 m. liepos 2 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1430/79 dėl importo ar eksporto muitų grąžinimo ar atsisakymo juos išieškoti (OL L 175, p. 1), iš dalies pakeisto 1986 m. spalio 7 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 3069/86 (OL L 286, p. 1), 13 straipsnio 1 dalį.

49 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog toks atvejis, kai muitinė nepraneša eksportuotojui, kad jo kontrahentas galbūt sukčiauja, nėra *force majeure* atvejis, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 3665/87 nuostatas, visų pirma pagal šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos pirmą įtrauką. Nors toks informacijos nesuteikimas gali būti išimtinis atvejis, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos antrą įtrauką, dėl jo šis eksportuotojas negali būti atleidžiamas nuo pareigos grąžinti neteisėtai gautas eksporto grąžinamąsias išmokas, nes jis atleidžiamas tik nuo pagal tą patį 11 straipsnį mokėtinų baudų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

Toks atvejis, kai muitinė nepraneša eksportuotojui, kad jo kontrahentas galbūt sukčiauja, nėra *force majeure* atvejis, kaip jis suprantamas pagal 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentą (EEB) Nr. 3665/87, kuriame nustatomos išsamios bendrosios eksporto grąžinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisyklės, iš dalies pakeistą 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94, visų pirma pagal šio reglamento 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos pirmą įtrauką. Nors toks informacijos nesuteikimas gali būti išimtinis atvejis, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 3665/87, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2945/94, 11 straipsnio 1 dalies trečios pastraipos antrą įtrauką, dėl jo šis eksportuotojas negali būti atleidžiamas nuo pareigos grąžinti neteisėtai gautas eksporto grąžinamąsias išmokas, nes jis atleidžiamas tik nuo pagal tą patį 11 straipsnį mokėtinų baudų.

Parašai.